

Klasifikacija metoda podučavanja / *uslov za proces učenja* (Terhart)

- Autor TERHART : uvek se mora usmeravati prema učenju → učenje moguće bez podučavanja ali se podučavanje orijentiše na podsticanje učenja → metode se vrednuju prema kvalitetu učenja koje podupiru → obezbeđuje uslove za učenje “ u učeniku “, “u sadržaju” i “u institucionalnom kontekstu “

KLASIFIKACIJA METODA

Osnovno pitanje – kako pokrenuti proces učenja?

Efekte metode mere se u odnosu na to koji tip učenja podstiču

1. PREDAVAČKA → RECEPTIVNO UČENJE
2. PROBLEMSKA → UČENJE PUTEM OTKRIVANJA
3. METODA PODSTICANJA GRUPE
→ KOOPERATIVNO UČENJE
4. METODA USMERENA NA DELOVANJE →
INTEGRISANO UČENJE

PREDAVAČKA METODA

- metoda “direktnih instrukcija “ → osnovni izvor učenja je reč onog koji podučava koja prenošenjem postaje znanje onih koji uče
- cilj se postavlja prema opštim uzrasnim potencijalima
- ako se u ranom uzrastu podstakne kao dominantno, dete se podstiče u mehaničkom usvajanju činjenica
- vaspitač insistira na produktu
- česta pojava sazajne konfuzije kod deteta
- dominantni oblik grupisanja : zajednički rad cele grupe

RECEPTIVNO UČENJE

- mehaničko učenje napamet → aktivnost **pamćenja** dominantna a vaspitač podstiče pamćenje ponavljanjem i preslišavanjem
- smisleno verbalno receptivno učenje → pokazuje da je u sadržaju uspostavljena smisljena struktura i da je sadržaj prezentovan verbalno u gotovom obliku za dete; aktivnost **slušanja** dominantna

prednosti	slabosti
Olakšava disciplinovanje dece, svi su "na oku"	Zainteresovanost i pažnja mogu biti prividni, različiti interesi
Vaspitač upravlja aktivnostima, unapred ih planira	Deca ne mogu birati ni predlagati aktivnosti
Vaspitač struktuirira vreme	Aktivnosti ne traju prema individualnim potrebama dece da istražuju
Proces učenja zasnovan je na izlaganju i pitanjima vaspitača	Deca su slušaoci, ne mogu da uče delujući, sadržaj se prenosi doslovno
Vaspitač forsira tačan odgovor, komunikacija se svodi na odnos vaspitač - dete	Deca ne mogu da predlažu, diskutuju, isprobavaju
Vaspitač procenjuje tačnost odgovora	Vaspitač nije posrednik i učesnik u diskusiji dece
Procena vaspitača zasnovana je na prijemu sadržaja	Nedostaju shvatanja dece o određenom problemu
"štedi vreme", redosled koraka je unapred određen	Nedostaje poverenje u decu da mogu da osmisle svoje učenje

AKTIVNOSTI VASPITAČA	AKTIVNOSTI DECE
PRIČA	SLUŠA
OPISUJE	POSMATRA
ČITA NAGLAS	PAMTI
POKAZUJE	ASOCIRA
PRESLIŠAVA	PONAVLJA
TUMAČI	RAZGLEDA
IZLAŽE REDOSLED DOGAĐAJA	POVEZUJE U MISLIMA
NAVODI PRIMERE	PREPRIČAVA
PREPRIČAVA	POGAĐA TAČAN ODGOVOR
NAGLAŠAVA I PONAVLJA	ZAMIŠLJA

PROBLEMSKA METODA

- koristi sadržaj kao materijal za pokretanje procesa rešavanja problema i učenje kao aktivnu konstrukciju saznanja
- dete konstruiše znanja i sposobnosti nezavisno od direktnih instrukcija vaspitača
- efekte učenja proverava kroz uspešnost postupka
- samostalno razvija tehnike otkrivajućeg učenja
- dominantni oblici grupisanja: rad u paru, rad u maloj grupi, individualni rad

- usklađivanje metoda vaspitača i metoda deteta
- podsticanje deteta da samostalno uči
- Vaspitač otkriva :
  - ✓ šta su deca motivisana da uče, koja pitanja postavljaju
  - ✓ kako će napraviti individualne planove i planove za male grupe
  - ✓ kako će pripremiti sredinu
  - ✓ Kako će pratiti učenje dece

prednosti	slabosti
Vaspitač se oslanja na prirodnu potrebu deteta za saznanjem i interes	“motiviše” decu da rešavaju zadane probleme
Vaspitač polazi od problema kako shvataju i vide deca	Smišlja problemske situacije za decu
Uvažava vreme koje je potrebno svakom detetu da reši problem	Požuruje decu, ne stižu da izveštavaju o svom radu
Obezbeđuje detetu materijal i sredinu potrebnu za otkrivanje	Programira i nalaže detetu šta da radi u otkrivanju
Upotrebljava polustrukturiran i materijal iz svakodnevnog života	Insistira na gotovom “didaktičkom” materijalu
Uvažava individualni i originalni pristup bez procenjivanja	Procenjuje i tumači šta je dete radilo
Sredina za učenje se oprema tako da stalno podstiče učenje otkrivanjem	Priprema se samo za određene aktivnosti

AKTIVNOSTI VASPITAČA	AKTIVNOSTI DECE
Priprema sredstva, materijale	Iniciraju rešenje problema
Postavlja i preformuliše pitanja	Otkrivaju različita rešenja
Dodaje nove podatke	Jasno definišu problem
Sugeriše sledeći korak u rešavanju problema	Uočavaju, traže informacije
Iznosi svoje pretpostavke	Isprobavaju
Sluša pretpostavke dece	Iznose pretpostavke
Traži argumente od dece	Planiraju rešenja
Pomaže diskusiju dece	Diskutuju o problemu
Prati aktivnosti dece	Menjaju plan rešenja
Učestvuje u rešavanju problema	Naglas govore o svom planu
Sluša decu	Prezentuju svoj rad, upoređuju, procenjuju

METODA PODSTICANJA GRUPE

- podstiče kvalitet učenja zasnovan na mišljenju, diskusiji, razmeni ideja-kooperativno učenje → deca u parovima ili malim grupama istražuju jednu temu da bi došli do mogućih rešenje ili novih kombinacija
- Karakteristike kooperativnog učenja (Steel, 2002.):
  - ✓ *pozitivna međuzavisnost*- uče da su potrebna jedna drugima u rešavanju zadataka
  - ✓ *podržavajuća interakcija*- stvaraju saznajni konflikt kao osnovu za nova saznanja

- ✓ *individualna odgovornost* – svakom detetu se nudi uloga
- ✓ *socijalne veštine*- dogovaranja, rešavanja konflikata
- ✓ *praćenje rada u grupi*
- *Vaspitač svoj rad u grupi fokusira na razvoju intelektualnih i socijalnih veština dece*
- **Socio – intelektualne sposobnosti su :**
  - ✓ da se sasluša drugo dete ili odrastao
  - ✓ da se što jasnije izrazi misao
  - ✓ da se postavljaju pitanja

- ✓ da se nalaze dokazi za svoje tvrđenje
- ✓ da se traži povratna informacija
- ✓ da se proceni kada je pomoć potrebna i da se traži pomoć
- ✓ da se mišljenje menja samo na osnovu argumenata
- ✓ da se čuje i drugačije mišljenje
- ✓ da se dolazi do zjedničkog rešenja
- ✓ da se dele uloge u maloj grupi
- ✓ da se rad grupe predstavi drugima
- ✓ da se članovi grupe prihvataju međusobno

- praksa pokazuje: postoje predrasude da metoda grupe izaziva kaos, odsustvo discipline → odustajanje od promene u radu → vraćanje na staro
- zahteva se novo promišljanje, redefinisavanje sopstvene uloge i uloge dece
- Vaspitač : pomagač, koordinator, učesnik
- Koraci :
  - ✓ izbor srodnih tema za rad u malim grupama
  - ✓ obezbeđivanje vremena i prostora
  - ✓ integracija rada dece u okviru grupe
  - ✓ predstavljanje i povezivanje grupnih rezultata
  - ✓ analiza zajedničkih postignuća

prednosti	slabosti
Svako dete je angažovano u maloj grupi	Velike grupe, neka deca pasivni posmatrači
Precizirane uloge u grupi	Nejasne uloge, preklapanje istih uloga
Podstiče više nivoa mišljenja kod dece	Zbunjuje dete i stvara konfuziju u mišljenju
Razmenu među decom unutar grupe	Stalno se favorizuju isti članovi
Razvija sposobnost dogovaranja	Poštuje se “ pritisak većine “ a ne snaga dokaza
Dete se osposobljava da donosi odluke	Vaspitač tumači rad grupe i iznosi rezultate
Podstiče se da rad grupe predstavi drugima	Vaspitač ne ostavlja vreme za prezentaciju rada u grupi
Osposobljava se da rešava konflikte	Vaspitač rešava konflikt u grupi

AKTIVNOSTI VASPITAČA	AKTIVNOSTI DECE
Priprema sredinu za učenje	Otkrivaju značenje teme
Definiše teme kojima se grupa bavi	Povezuju sa prethodnim iskustvom
Definiše uloge unutar grupe	Tumače
Posmatra i prati rad grupe	Planiraju
Diskutuje sa decom u grupi o njihovom radu	Biraju uloge
Pomaže grupi da prevaziđe zastoje u radu	Dogovaraju se
Daje ideje grupi	Dele zadatak
Pokreće razmenu među grupama	Raščlanjuju
Traži od grupa da izveštavaju	Traže dokaze

METODA USMERENA NA DELOVANJE

- zasnovana na aktivnostima manipulisanja predmetima kao i samoaktivnostima dece dok uče → osnovni cilj je razvijanje kritičkog mišljenja kod dece
- dete uči na osnovu sopstvene aktivnosti u saradnji sa drugima
- vaspitač objedinjuje različita područja saznanja, na osnovu teme ili problema koji decu interesuje i koji za njih ima smisla

- vaspitač nudi detetu izbor aktivnosti i sadržaja u okviru iste teme i u okviru svih aspekata razvoja
- cilj je da dete istražuje i uviđa različite strane problema kojim se bavi (centri interesovanja)
- Karakteristike integrisanog učenja :
- ✓ Metoda usmerena na delovanje → promena uloge dečjeg vrtića → promena uloge vaspitača i deteta → vaspitač podstiče učenje u projektima → osmišljava oblasti iz života deteta , beleži, prikuplja podatke

➤ Koraci u planiranju rada po projektima :

1. pred decu stavlja plan istraživanja- deca postavljaju i dogovaraju se oko pitanja na koja će tražiti odgovore
2. prikuplja materijal, obezbeđuje uslove, prati kako koriste materijale, konstruišu pretpostavke
3. pomaže deci da organizuju sredinu
4. nakon svake aktivnosti u projektu sumira rad sa decom i beleži nova pitanja i dileme
5. uključuje roditelje i druge odrasle
6. pomaže deci da istraže nove informacije i preformulišu polazne pretpostavke
7. zajednička refleksija o projektu- promišljanje kako dalje, kako predstaviti drugima, kao će primeniti naučeno

prednosti	slabosti
Učenje deteta usmerava na životno okruženje	Prepuštanje dece “samima sebi “ i uslovima trenutne situacije
Deca se usmeravaju na saradnju sa drugim detetom i drugim odraslima	Vaspitač ne uspava da definiše svoje uloge u integrisanom učenju
Ciljevi poučavanja su usklađeni sa ciljevima učenja	Ciljevi poučavanja ne podupiru učenje u projektu
Aktivnost dece usmerava na “konkretne proizvode “ , predstave, brošure	Prenaglašavanje procesa tako da deca ne “uvide “efekte svog učenja i rada
Interesi dece u učenju i interesi vaspitača su podjednako važni	Dominiraju interesi vaspitača
Vaspitač u svakom projektu pokušava zajedno sa decom da nešto praktično uradi	Vaspitač samo nadgleda projekat dece

AKTIVNOSTI VASPITAČA	AKTIVNOSTI DECE
Posmatra decu	Definišu projekat, prave plan
Razgovara sa decom	Određuju prioritete
Dogovara se sa decom	Klasifikuju
Obaveštava roditelje o proj.	Upoređuju
Uključuje druge odrasle	Isprobavaju
Obezbeđuje sredinu za učenje	Rukuju aparatima
Prati napredovanje u projektu	Dramatizuju
Nalazi potrebnu literaturu	Dizajniraju
Radi sa decom	Komponuju
Daje ideje	Slikaju
Kombinuje	Eksperimentišu
Traži dokaze	Prate svoje učenje
Kreira	Snimaju
Preispituje	Uočavaju pravila